

3. Семенченко А. І. Ефективність державного управління у сфері забезпечення національної безпеки. *Наука і оборона*. 2008. № 1. С. 13–19.

4. Гречанинов В. Сектор безопасности Украины и культура безопасности. Интернет сайт «Громадська ліга Україна НАТО». URL: <http://www.ua2nato.org.ua/2010210209211232211/expert/4322010203229213238219/5572article?tmpl=component&print=1&page>.

5. Нечхаєв С. Погляди на зміст та структуру Концепції розвитку Военної організації держав. *Наука і оборона*. 2007. № 3. С. 23-27.

6. Ульянов О. І., Николаєв О. Т. Національна поліція, як суб'єкт сектору безпеки і оборони. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. Харків. 2021. С. 78-80.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-411-8-51>

ПІДГОТОВКА ДИСЕРТАЦІЙ З АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРІОРИТЕТИ ТА ІННОВАЦІЇ

Шевчук Олександр Михайлович

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності*

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Особливої актуальності набуває зміна пріоритетів розвитку адміністративного права у дисертаційних дослідженнях та набуває нагальної потреби в умовах воєнного стану. Ці процеси пов'язані як продовження реформування публічного адміністрування як воєнний так і післявоєнний період. Продовженням євроінтеграційних процесів в Україні [1], зокрема й проведення реформи правоохоронних органів у напрямку розвитку не каральної, а, насамперед, попереджувальної функції дотримання законодавства, в сукупності із проведенням медичної реформи, продовження реформування державної служби, зокрема митних органів, та судових органів. Виникає гостра потреба визначення актуальних проблем розвитку адміністративного права у дисертаційних дослідженнях для подальшого зменшення деструктивних наслідків для органів влади, їх посадових осіб спричинених повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України у 2022 році.

Актуалізуються питання запобігання корупції, запобігання корупційними ризикам у усіх сферах публічного адміністрування та

управління із позицій адміністративного права. Актуальними проблемами наукових досліджень в умовах воєнного стану є вивчення адміністративно-правових механізмів управління у секторі безпеки та оборони, й різних видів безпекових питань як митна безпека, воєнна безпека, медична безпека, цивільна безпека, продовольча безпека ветеринарна безпека тощо.

Головні напрями наукової діяльності дисертацій в галузі адміністративного права в умовах воєнного стану повинні бути наукові пошуки розробки методологічних проблем науки адміністративного права в умовах воєнного стану; адміністративної відповідальності та її підстав в умовах воєнного стану; проблем управління сектором безпеки та оборони в умовах воєнного стану; проблем публічного адміністрування органів публічної влади в умовах воєнного стану; проблем захисту та охорони конституційних прав і свобод людини та громадянина в умовах воєнного стану; проблем впровадження електронного врядування та цифровізації в умовах воєнного стану та механізмів штучного інтелекту; проблемні питання державного контролю у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів в умовах воєнного стану; національні та міжнародні адміністративно-правові засоби протидії наркозлочинності в умовах воєнного стану, запобігання корупції засобами адміністративного права в умовах воєнного стану та ін. Окрім того, потрібно на рівні дисертаційних досліджень актуальними проблеми є методологічні питання адміністративно-правової науки, зокрема: проблеми предмета, методу, засобів правового регулювання адміністративного права в умовах воєнного стану, адміністративно-правові режими в умовах воєнного стану; питання адміністративного судочинства в умовах воєнного стану; співвідношення юридичних та інших соціальних норм в умовах воєнного стану; конституційного виміру окремих галузей права в умовах воєнного стану, зокрема питання митного, медичного, інформаційного права в умовах воєнного стану тощо.

Зокрема, у Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого було захищено 2023 та 2024 рр. низка дисертаційних робіт як актуальні питання адміністративного та митного права й досліджувались питання із дослідженої проблематики, зокрема в умовах воєнного стану. Так, приміром, у 2023 році було досліджено «Адміністративно-правове забезпечення запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у сфері охорони здоров'я» [2], «Правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України» [3] та ін. У роботі «Адміністративно-правове забезпечення запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у сфері охорони здоров'я» [2] з'ясовано, що запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у сфері охорони здоров'я є комплексним

інститутом адміністративного права й перебуває у стані свого розвитку та становлення. При цьому на розвиток та становлення законодавства з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у сфері охорони здоров'я в межах адміністративного права на сучасному етапі вплинула саме гармонізація національного медичного законодавства з нормами та стандартами ЄС[2]. Запропоновано у роботі й напрямки вдосконалення адміністративно-правового забезпечення запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у сфері охорони здоров'я із врахуванням зарубіжного досвіду шляхом: (1) закріплення визначення поняття «конфлікт інтересів» у спеціальному законодавстві (досвід Франції, Канади), форм повідомлення про конфлікт інтересів; виокремлення серед видів конфлікту інтересів у сфері охорони здоров'я як потенційного, так реального, передбаченого у Законі України «Про запобігання корупції» запропоновано виокремити й «уявний конфлікт інтересів» (рекомендації ОЕСР, досвід Канади та ін.); (2) узагальнення моделей (а) «Єдиного реєстру повідомлень про конфлікт інтересів у сфері охорони здоров'я», адміністрування якого здійснювало б НАЗК (досвід Республіки Молдови), а також (б) автоматизованого виявлення ризиків конфлікту інтересів у сфері охорони здоров'я (досвід Румунії); (3) з метою формування єдиного підходу до розуміння і дотримання правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів і пов'язаних з ним обмежень у діяльності осіб, які виконують свої службові чи представницькі повноваження у сфері охорони здоров'я. запропоновано проєкт постанови КМ України «Порядок організації заходів із запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в органах МОЗ України», а також передбачити адміністративну відповідальність керівників закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МОЗ України, за нежиття ними заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів у підлеглих [2].

Дисертаційне дослідження яке виконано у 2023 році за назвою «Правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України» [3] присвячено вивченню особливостей правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України, проблем його правозастосування, напрямків удосконалення національного законодавства із врахуванням зарубіжного досвіду держав світу, окремих країнах ЄС. Проаналізовано ветеринарні препарати як категорію митно-правових відносин й виокремлено критерії їх розподілу у митному праві, охарактеризовано їх зміст. Проаналізовані ветеринарні препарати як категорія митно-правових відносин за такими критеріями: залежно від їх різновидів; видів процедур державної реєстрації; від наявності чи відсутності державно-владних повноважень у суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; за їх

митним статусом; за оригінальністю форми їх випуску; за дотриманням законодавства щодо права інтелектуальної власності; за кодом ветеринарних препаратів в Українській класифікації товарів зовніньоекономічної діяльності [3]. Автором сформульовано концептуальні підходи та надано авторські пропозиції та рекомендації щодо вирішення наукового завдання з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України у межах його правового регулювання [3].

У 2024 році, приміром, у дисертації «Правове регулювання переміщення товарів фізичними особами через митний кордон України» [4], здійснено правовий аналіз і вирішення наукового та практичного завдання, що виявляється у визначенні особливостей переміщення товарів фізичними особами через митний кордон України в межах його правового регулювання, а також запропоновано надання науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій, спрямованих на вдосконалення досліджуваної проблематики у галузі державної митної справи. У роботі проаналізовано підстави, умови та способи переміщення товарів фізичними особами через митний кордон України, а також зазначені засоби переміщення товарів [4]. Розглянуто особливості умов та порядку переміщення окремих товарів фізичними особами через митний кордон, їх зміст, зокрема, особистих речей, валютних цінностей, транспортних засобів особистого користування, культурних цінностей, домашніх тварин та ін. Запропоновано напрямки вдосконалення законодавства з питань переміщення товарів фізичними особами через митний кордон та усунення проблем правозастосування в умовах євроінтеграційних процесів з урахуванням сучасних викликів митного права. [4] тощо.

Також відмітимо, що інноваційними напрямками дослідження з питань адміністративного права в умовах воєнного стану, на нашу думку можуть проблеми адміністративно-правових засад політичної функції держави в умовах воєнного та поствоєнного стану в Україні; адміністративно-правові засади забезпечення економічної безпеки держави в умовах повоєнного відновлення України тощо.

Література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Ст. 2125.

2. Мирошнікова А.С. Адміністративно-правове забезпечення запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у сфері охорони здоров'я: дисерт. ...доктора філософії 081 «Право». Харків, 2023. 217 с.

3. Зоріна О.Г. Правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України: дисерт. ...доктора філософії 081 «Право». Харків, 2023. 215 с.

4. Німа А. О. Правове регулювання переміщення товарів фізичними особами через митний кордон України: дисерт... доктора філософії 081 «Право». Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харків, 2024. 223 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-411-8-52>

ВОЄННИЙ СТАН В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВА ПРЕДМЕТУ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Шкута Олег Олегович

*доктор юридичних наук, професор, професор кафедри
кримінально-правових дисциплін інституту права та безпеки
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Військова агресія російської федерації проти України 2014 р., яка супроводжувалася окупацією, а згодом анексією Автономної Республіки Крим, військовими діями на сході України, в окремих регіонах Донецької й Луганської областей, розпочата 14 квітня 2014 р. антитерористична операція, а з 30 квітня 2018 р. Операція Об'єднаних сил та повномасштабне військово вторгнення рф, результатом чого став проголошений 24 лютого 2022 р. в Україні воєнний стан, не лише позначилися на кримінально-правовій статистиці злочинності в державі, а й стали предметом нових наукових досліджень.

У кримінології більшість українських учених відстоює позицію, згідно з якою стан і тенденції окремого роду злочинності прямо залежать від стану загальної злочинності в державі, що перебуває в тісному взаємозв'язку із загальними, економічними, політичними, соціальними, правовими, організаційними, морально-психологічними та іншими процесами.

До проголошення в Україні воєнного стану така тенденція знаходила своє практичне підтвердження. Проте на прикладі на прикладі проведеного нами наукового дослідження стану й тенденцій вчинення військових кримінальних правопорушень в контексті загальної злочинності було встановлено, що ані загальносоціальні, ані економічні та соціальні процеси в країні не справляють такого надзвичайного впливу на зростання кількості військових кримінальних правопорушень, як зміна воєнно-політичної ситуації в державі [1, ст. 86].